

شفافیت اقتصادی به شستا، بزرگترین هلدینگ دولتی رسید

بزرگترین عرضه تاریخی بورس رقم خورد

سیاوش رضایی خبرنگار

۲۷ فروردین، روز خوبی برای بازار سرمایه کشور بود. دراین روز سه رکورد جدید در بازار به ثبت رسید که شامل بزرگترین عرضه اولیه بازار، رسیدن شاخص کل به کانال ۶۴۵ هزار واحدی و ارزش بازار ۲۳۲۶ هزار میلیارد تومانی بود. در روز گذشته اولین رکورد بزرگترین عرضه اولیه بازار با پذیرش شرکت سرمایه گذاری تأمین اجتماعی (شستا) رقم خورد. بدین ترتیب عرضه اولیه ۱۰ درصد از سهام بزرگترین هلدینگ اقتصادی کشور در کنار تقاضای پر حجم، بازار را به طور کامل به رنگ سبز درآورد. دراین روز شاخص کل با رشد ۱۹ هزار و ۳۴۳ واحدی به ارتفاع ۶۴۵ هزار و ۷۵۱ واحدی رسید که رشد بیش از ۳ درصدی را به همراه داشت. بنابراین بازدهی بورس اوراق بهادار تهران از ابتدای سال جاری تا دیروز به ۲۵۰۹ درصد رسید.

با واگذاری ۸ میلیارد سهم شرکت سرمایه‌گذاری تأمین اجتماعی (شستا) معادل ۱۰ درصد کل سهام شرکت در بورس، شفافیت به بزرگترین هلدینگ اقتصادی کشور راه یافت. تا پیش از این بسیاری از کارشناسان، شستا را حیاط خلوت دولت‌ها می‌دانستند، اما با اقدام دولت که به اعتقاد تحلیلگران اقدامی قابل قدردانی است، این بخش از اقتصاد ایران زیر نورافکن‌های پر نور بازار سرمایه قرار گرفت. بنابراین این توان گفت یکی از بزرگترین دستاوردهای این عرضه، شفافیت بیشتر در اقتصاد است. این شرکت که با سرمایه ۸۰ هزار میلیارد ریالی در بورس تهران ثبت شده در صورتحساب مالی میاندوره‌ای ۹ ماهه منتهی به پایان اسفند ۹۸ خود بیش از ۳۵ هزار میلیارد ریال سود خالص شناسایی کرده که تقریباً ۸۰ درصد کل سال مالی گذشته بوده است. میزان دارایی‌های جاری و غیرجاری شستا نیز در پایان سال ۹۸، بیش از ۲۰۳ هزار میلیارد ریال گزارش شده که در مقایسه با کل سال مالی ۹۷ افتی ۱۱ درصدی داشته است. همچنین میزان بدهی‌های این شرکت نیز ۸۰ هزار میلیارد ریال به ثبت رسیده که نسبت به کل سال مالی ۹۸ افتی ۹ درصدی داشته است.

■ **کشف قیمت ۸۶۰ تومانی هر سهم** براساس گزارش شرکت بورس، ۲۷ فروردین، روز خوبی برای بازار سرمایه کشور بود. دراین روز سه رکورد جدید در بازار به ثبت رسید که شامل بزرگترین عرضه اولیه بازار، رسیدن شاخص کل به کانال ۶۴۵ هزار واحدی و ارزش بازار ۲۳۲۶ هزار میلیارد تومانی بود. در روز گذشته اولین رکورد بزرگترین عرضه اولیه بازار با پذیرش شرکت سرمایه گذاری تأمین اجتماعی (شستا) رقم خورد. بدین ترتیب عرضه اولیه ۱۰ درصد از سهام بزرگترین هلدینگ اقتصادی کشور در کنار تقاضای پر حجم، بازار را به طور کامل به رنگ سبز درآورد. دراین روز شاخص کل با رشد ۱۹ هزار و ۳۴۳ واحدی به ارتفاع ۶۴۵ هزار و ۷۵۱ واحدی رسید که رشد بیش از ۳ درصدی را به همراه داشت. بنابراین بازدهی بورس اوراق بهادار تهران از ابتدای سال جاری تا دیروز به ۲۵۰۹ درصد رسید.

با واگذاری ۸ میلیارد سهم شرکت سرمایه‌گذاری تأمین اجتماعی (شستا) معادل ۱۰ درصد کل سهام شرکت در بورس، شفافیت به بزرگترین هلدینگ اقتصادی کشور راه یافت. تا پیش از این بسیاری از کارشناسان، شستا را حیاط خلوت دولت‌ها می‌دانستند، اما با اقدام دولت که به اعتقاد تحلیلگران اقدامی قابل قدردانی است، این بخش از اقتصاد ایران زیر نورافکن‌های پر نور بازار سرمایه قرار گرفت. بنابراین این توان گفت یکی از بزرگترین دستاوردهای این عرضه، شفافیت بیشتر در اقتصاد است. این شرکت که با سرمایه ۸۰ هزار میلیارد ریالی در بورس تهران ثبت شده در صورتحساب مالی میاندوره‌ای ۹ ماهه منتهی به پایان اسفند ۹۸ خود بیش از ۳۵ هزار میلیارد ریال سود خالص شناسایی کرده که تقریباً ۸۰ درصد کل سال مالی گذشته بوده است. میزان دارایی‌های جاری و غیرجاری شستا نیز در پایان سال ۹۸، بیش از ۲۰۳ هزار میلیارد ریال گزارش شده که در مقایسه با کل سال مالی ۹۷ افتی ۱۱ درصدی داشته است. همچنین میزان بدهی‌های این شرکت نیز ۸۰ هزار میلیارد ریال به ثبت رسیده که نسبت به کل سال مالی ۹۸ افتی ۹ درصدی داشته است.

■ **کشف قیمت ۸۶۰ تومانی هر سهم** براساس گزارش شرکت بورس، ۲۷ فروردین، روز خوبی برای بازار سرمایه کشور بود. دراین روز سه رکورد جدید در بازار به ثبت رسید که شامل بزرگترین عرضه اولیه بازار، رسیدن شاخص کل به کانال ۶۴۵ هزار واحدی و ارزش بازار ۲۳۲۶ هزار میلیارد تومانی بود. در روز گذشته اولین رکورد بزرگترین عرضه اولیه بازار با پذیرش شرکت سرمایه گذاری تأمین اجتماعی (شستا) رقم خورد. بدین ترتیب عرضه اولیه ۱۰ درصد از سهام بزرگترین هلدینگ اقتصادی کشور در کنار تقاضای پر حجم، بازار را به طور کامل به رنگ سبز درآورد. دراین روز شاخص کل با رشد ۱۹ هزار و ۳۴۳ واحدی به ارتفاع ۶۴۵ هزار و ۷۵۱ واحدی رسید که رشد بیش از ۳ درصدی را به همراه داشت. بنابراین بازدهی بورس اوراق بهادار تهران از ابتدای سال جاری تا دیروز به ۲۵۰۹ درصد رسید.

موضوعی است که از سال‌های پیش درهدف گذاری دولت قرار گرفته بود. ■ **رشد ۱۵ درصدی صادرات کشور** سرپرست معاونت توسعه بازارهای صادراتی سازمان توسعه تجارت گفت: «میزان صادرات کشور در سال گذشته از نظر وزنی ۱۴ تا ۱۵ درصد افزایش یافته و از نظر ارزشی ۷ درصد کاهش داشته است که البته این کاهش به خاطر تغییر قیمت پایه صادراتی کالاهاست، اگر کاهش قیمت پایه صادراتی را در نظر نگیریم از نظر ارزشی هم شاهد رشد صادرات می‌بودیم.»

■ **افزایش سهم ایران از بازار کشورهای همسایه** آمارافزایش صادرات غیرنفتی به کشورهای همسایه و هدف گذاری ۵۰ میلیارد دلاری برای سال جاری یقیناً با وجود ویروس کرونا قابل تحقق است؟ آنگونه که کارشناسان عنوان می‌کنند، طبق آمارگمرک و اطلاعاتی که مقطعی است و قرار نیست طولانی مدت باشد چرا که تجارت کشورها بهم گره خورده است و هیچ کشوری نمی‌تواند بدون صادرات و واردات بازار کالایی کشور خود را حفظ کند، بدین جهت پیش‌بینی می‌شود تا از دیهشت ماه وضعیت تجارت روند کندی داشته باشد و در ماه‌های آتی این روند جبران شود. ■ **هنوز آثار کرونا استخراج نشده است** سرپرست معاونت توسعه بازارهای صادراتی سازمان توسعه تجارت عنوان کرد: «کووید ۱۹ در یکماه آخرسال گذشته نمایان شد و هنوز آثار آن بر تجارت کشور در سال جاری مشخص نشده است، باید صبر کرد تا به گزارش و تحلیل‌های درست و دقیق

■ **ابعاد اقتصادی شستا** شستا با سرمایه ۸ هزار میلیارد تومان در پایان دوره ۹ ماهه منتهی به اسفند ۱۳۹۸ دارای سرمایه درگردش ۲۲۴۱ میلیارد تومان بوده است. پورتفوی سرمایه‌گذاری این شرکت از ۸۷ شرکت بورسی و ۱۰۵ شرکت غیربورسی تشکیل شده که بر این اساس خالص ارزش دارایی‌های شستا بالغ بر ۹۹۰۸ هزار میلیارد تومان و ارزش خالص هر سهم ۱۲ هزار و ۴۸۴ ریال برآورد شده است. بر همین اساس کارشناسان معتقدند سقف قیمتی هر سهم این شرکت که ۸۶۰ تومان تعیین شده تنها حدود ۶۰ درصد از ارزش واقعی این سهم که تا ۱۵۵۰ تومان اعلام می‌شود، است. در پرتفوی این شرکت سرمایه‌گذاری ۱۸۷ شرکت مدیریتی به چشم می‌خورد که ۸۲ شرکت آن بورسی به‌شمار می‌روند و از این نظر یکی از بزرگ‌ترین هلدینگ‌های اقتصادی بازار سرمایه است که به تنهایی ابعادی بیش از سه شرکت هلدینگ غدیر، امید و صندوق بازتنگستی دارد. ۹ هلدینگ بزرگ شامل سرمایه‌گذاری نفت، گاز و پتروشیمی تأمین، سرمایه‌گذاری دارویی تأمین، سرمایه‌گذاری سیمان تأمین، سرمایه‌گذاری صدر تأمین، سرمایه‌گذاری صبا تأمین، سرمایه‌گذاری صنایع عمومی تأمین، رایتل، سرمایه‌گذاری توسعه انرژی تأمین و کشتیرانی جمهوری اسلامی ایران به‌عنوان هلدینگ‌های تابعه آن قرار گیرند و از هر نظر یک غول اقتصادی به‌شمار می‌رود. این شرکت با سرمایه ۸ هزار میلیارد تومان دارای بیش از ۴۴ هزار نفر پرسنل است.

■ **عرضه اولیه‌های شستا** شستا در سال ۹۸ مجموعاً ۵ شرکت زیرمجموعه خود را که چهار مورد آن متعلق به هلدینگ دارویی این شرکت (تیبیکو) بود

در بورس عرضه کرد. شرکت ره‌آورد تأمین، پخش هجرت، توزیع دارو پخش، کل‌پارس و سیمان ساوه شرکت‌هایی بودند که جزو زیرمجموعه‌های شستا به شمار می‌رفتند و

در بورس عرضه اولیه شدند. در سال جاری نیز عرضه اولیه ۱۲ شرکت زیرمجموعه این هلدینگ پیش‌بینی شده است که طبق اعلام مسئولان این شرکت

دست یافت. به‌طور طبیعی و با توجه به شرایط پیش آمده قاعدتاً باید کاهش صادرات در مقایسه با اسفند و فروردین سال گذشته داشته باشیم». او ادامه داد: «کاهش تجارت کالا و کندی جریان واردات و صادرات کالا در مورد کشورهایی که درگیر ویروس کرونا شدند، صدق می‌کند و ایران هم از این اتفاق مستثنی نیست، اما با تمام این اوصاف در حال تلاش برای عادی سازی جریان واردات و صادرات کالاهاست، اگر کاهش قیمت پایه صادراتی را در نظر نگیریم از نظر ارزشی هم شاهد رشد صادرات می‌بودیم.»

■ **مرزهای شمالی عراق باز است** سرپرست معاونت توسعه بازارهای صادراتی سازمان توسعه تجارت درباره وضعیت مرزهای مشترک ایران و عراق به «ایران» گفت: مرزهای شمالی کشور عراق (اقلیم کردستان) کاملاً فعال است و مرزهای جنوبی این کشور تا چند هفته پیش باز بود اما به‌خاطر شیوع ویروس کرونا درعراق مرزها بسته شد، مقامات گمرکی دو کشور در حال رایزنی برای بازگشایی مرز مهران هستند. ■ **جریان تجارت با عراق متوقف نشده است** او گفت: «اگرچه همه مرزهای عراق باز نیست و به‌خاطر شیوع کرونا جریان تجارت بافت و چیزی مواجه شده اما هیچ زمان صادرات کالا به عراق متوقف نشده است و تجارت به صورت مستمر و البته کند با این کشور ادامه دارد. ■ **۹ میلیارد دلار کالا به عراق صادر شد** کمالی اردکانی ادامه داد: «بازار عراق برای ایران اهمیت بسزایی دارد و تمام سعی ما این است که تجار بدون مشکل دراین بازار فعال شوند، سال گذشته توانستیم به ارزش ۹ میلیارد دلار کالا به این کشور صادر کنیم». براساس آماری که گمرک ارائه کرده است سال ۹۷ ایران ۹ میلیارد دلار کالا به عراق صادر کرد و قرار است این عدد تا سال ۱۴۰۰ بالغ بر ۱۲ میلیارد دلار برسد.

■ **مرزهای افغانستان باز است** او درباره مرز مشترک ایران و افغانستان و تأثیری که ویروس کرونا بر مرزهای این منطقه گذاشته است، گفت: «تمام مرزهای مشترک با افغانستان بازاست اما به‌خاطر رعایت مسائل بهداشتی و کنترل‌های لازم و صدور ویزا، روند تجارت با این کشور کند است. براین اساس درمورد صادرات کالا به افغانستان هیچ مشکلی وجود ندارد. از سویی باید گفت که سال گذشته ۲۰۳ میلیارد دلار کالا به این کشور صادر شده است.» ■ **مرز رازی خوی- ترکیه مسدود نیست** سرپرست معاونت توسعه بازارهای صادراتی سازمان توسعه تجارت درباره مرز مشترک ایران و ترکیه، عنوان کرد: «تجارت با این کشور به‌خاطر ویروس کرونا افت و خیز زیادی داشته است، طی چند هفته گذشته مرزهای ترکیه به روی ایران بسته شده و تنها مرز رازی - خوی (این مرز در فاصله ۶۰ کیلومتری شهرستان خوی واقع شده است) مسدود نیست. ازاین مرز از طریق وان حمل و نقل ریلی انجام می‌شود، براین اساس مسیر ریلی با ترکیه باز است.» ■ **مرز مشترک با ترکیه بازمی‌شود** او ادامه داد: «اخیراً مذاکراتی از سوی مقامات گمرکی کشور با طرف ترک صورت گرفته است، تا یکی از مرزهای مشترک با ترکیه باز شود تا بتوان جریان صادرات از کشور واردات به کشور را دنبال کرد.» ■ **مرز پاکستان بسته است** کمالی اردکانی درباره مرز مشترک ایران و پاکستان، گفت: «چند هفته است که مرز پاکستان به‌خاطر شیوع ویروس کرونا بسته شده است. براساس تصمیمی که در شورای امنیت پاکستان اخذ شده فعلاً این مرز تا اطلاع ثانوی بسته است. باید منتظر ماند تا

۳۰

دورنمای منفی اقتصاد جهان در ۲۰۲۰ از نگاه صندوق بین‌المللی پول

جدیدترین «پیش‌بینی چشم‌انداز اقتصادی جهان» صندوق بین‌المللی پول، بیانگر آن است که شیوع گسترده کووید ۱۹ به شدت بر رشد اقتصادی تمام مناطق جهان تأثیر گذاشته است.

براساس این پیش‌بینی، پاندمی بیماری کرونا رشد اقتصادی جهان را به منفی ۳ درصد در سال ۲۰۲۰ می‌رساند. درحالی‌که این رقم در سال ۲۰۱۹ مثبت ۲٫۹ درصد بود. این سریع‌ترین رکود اقتصادی از زمان رکود بزرگ دهه ۱۹۳۰ است. صندوق بین‌المللی پول در گزارش خود اعلام کرده است: «بسیارمحتمل است که اقتصاد جهان در سال جاری میلادی بدترین رکود را از زمان رکود بزرگ دهه ۱۹۳۰ تجربه کند. تعطیلی‌های بزرگی که اعمال شده رشد اقتصاد جهان را به شدت پایین می‌آورد.»

اگر همه گیری ویروس کرونا در سه ماهه سوم هم ادامه یابد، اقتصاد جهان در ۲۰۲۰، سه درصد راکد می‌شود و بهبود کندتری در ۲۰۲۱ خواهیم داشت که از پیامدهای ورشکستگی‌ها و بیکاری‌های طولانی مدت است. شیوع دوباره این ویروس در ۲۰۲۱ باعث تعطیلی‌های بیشتری شده و ۵ تا ۸ درصد تولید ناخالص جهان را برای سال آینده میلادی پایین می‌آورد. به این ترتیب دنیا برای دومین سال پیاپی در رکود فرو می‌رود.

■ **رشد اقتصادی ۴ گروه از کشورها** براساس این گزارش، رشد اقتصادی کشورهای پیشرفته که در سال ۲۰۱۹ برابر با ۱٫۷ درصد بوده است به منفی ۶٫۱ درصد در ۲۰۲۰ کاهش می‌یابد. امسال کشورهای پیشرفته بیشتری کاهش رشد اقتصادی را تجربه می‌کنند. همچنین اقتصادهای در حال ظهور و در حال توسعه رشد اقتصادی منفی ۱ درصد را در سال جاری میلادی تجربه خواهند کرد. درحالی‌که سال گذشته و آسبای مرکزی به ۱٫۲ درصد رسیده بود.

منطقه پیرو که رشد اقتصادی ۱٫۲ درصد در سال ۲۰۱۹ داشته است با نزول رشد اقتصادی به منفی ۷٫۵ درصد در ۲۰۲۰ مواجه خواهد شد.

■ **بهبودنسبی شاخص ایران** این نهاد بین‌المللی، رشد اقتصادی ایران در سال ۲۰۲۰ را منفی ۶ (منفی ۵٫۹۸۵) درصد پیش‌بینی کرده است؛ که این رقم با وجود منفی بودن، اما نسبت به برآورد این نهاد از رشد اقتصادی ایران در سال ۲۰۱۹ برابر با منفی ۷٫۶ (منفی ۷٫۵۸۶) درصد، از بهبود نسبی شاخص خبر می‌دهد. ضمن اینکه صندوق بین‌المللی پول در گزارش قبلی خود رشد اقتصادی ایران در سال ۲۰۱۹ را منفی ۹٫۴۵ اعلام کرده بود که در گزارش جدید خود، آن را اصلاح کرده است.

■ **پیش‌بینی رشد اقتصادی ۶ کشور** براساس برآوردهای این نهاد بین‌المللی، رشد اقتصادی آمریکا از ۲۰۳ درصد در سال ۲۰۱۹ به منفی ۵٫۹ درصد در سال ۲۰۲۰ کاهش می‌یابد. کشورهای آلمان، فرانسه، ایتالیا، اسپانیا، ژاپن، انگلیس و کانادا نیز وضعیت مشابهی دارند و رشد اقتصادی تمامی آنها به شدت کاهش یافته و منفی می‌شوند. برای ژاپن رشد اقتصادی منفی ۵٫۲ درصد پیش‌بینی شده است. درحالی‌که سال ۲۰۱۹ به ۰٫۷ درصد مثبت بود. اما در این میان، برخی بازارهای نوظهور و کشورهای در حال توسعه وضعیت بهتری دارند. برای مثال رشد اقتصادی چین از ۶٫۱ درصد در سال ۲۰۱۹ به ۱۰٫۲ درصد رسیده، اما منفی نشده است. رشد اقتصادی هند نیز از ۴٫۲ درصد در سال ۲۰۱۹ به ۱۰٫۹ درصد کاهش یافته است. براساس این گزارش، رشد اقتصادی روسیه از ۱٫۳ درصد در سال گذشته میلادی به منفی ۵٫۵ درصد کاهش یافته است. رشد اقتصادی عربستان نیز از ۰٫۳ درصد به منفی ۲٫۳ درصد افت خواهد کرد.

عرضه چهار مورد آن قطعی است. بر همین اساس عرضه سیمان تأمین، صنایع عمومی تأمین، شیمی بافت، چوب خزر، شمال، تأمین سرمایه امین، زغال سنگ طبس، خدمات ارتباطی رایتل و مدیریت گروه انرژی تأمین جزو برنامه است. پیش از عرضه شستا صبا تأمین اولین عرضه اولیه شرکت‌های زیرمجموعه شستا بود.

■ **شستا بزرگترین عرضه اولیه تاریخ بورس** در همین راستا، مدیرعامل بورس تهران با اعلام ارزشگذاری منطقی و جذاب سهام شستا، نتایج حضور بزرگترین عرضه اولیه ورود عظیم‌ترین هلدینگ ایران به بازار سرمایه را اعلام کرد. علی صحرایی با اشاره به عرضه اولیه دیروز ۱۰ درصد سهام شستا در بازار دوم معاملات بورس تهران گفت: این شرکت که با برخورداری از ۱۸۷ شرکت بورسی و غیربورسی و ۴۴ هزار نیروی انسانی، بزرگترین هلدینگ ایران به‌شمار می‌رود از ماه‌ها پیش با حداکثر حساسیت در بررسی اطلاعات، فرآیند پذیرش را شروع کرد و به پایان رساند.

وی ادامه داد: بعد از بررسی همه‌جانبه و چندباره اطلاعات، مقدمات عرضه اولیه سهام شستا فراهم و سعی شد با بهترین و جذاب‌ترین قیمت به عموم مردم واگذار شود تا بار دیگر بورس در رأس خصوصی‌سازی و جلب مشارکت اقتصادی مردم از یک سو و تأمین مالی سریع و شفاف و قابل توجه برای دولت و بخش بالادستی اقتصاد از سوی دیگر قرار گیرد و با این رویداد، ضمن افزایش سهم بازار سهام در تولید ناخالص داخلی، زمینه تنوع و افزایش شرکت‌های بازار سرمایه فراهم شود.

این مقام مسئول افزود: به این ترتیب درحالی‌که بورس تهران تاکنون میزان برترین شرکت‌های ایران از همه صنایع مانند مخابرات، پتروشیمی، فلزات، بانک‌ها و بیمه‌ها، هلدینگ‌ها و... بوده که عرضه اولیه شستا، رکوردهای جدیدی را در زمینه تعداد سهام و ارزش معاملات عرضه‌های اولیه و تأمین منابع ثبت خواهد کرد و طی آن با عرضه ۸ میلیارد سهم این هلدینگ به قیمت ۸۶۰ تومانی هر سهم، حدود ۶۰۸ هزار میلیارد تومان تأمین مالی خواهد شد.

قزاقستان و ارمنستان را شامل می‌شود، تصریح کرد: «حجم تجارت ایران در قیاس با کشورهایی چون عراق، افغانستان و ترکیه پاکستان کمتر است ولی این مرزها هم برای ایران جایگاه ویژه‌ای دارد.» او گفت: «مرز مشترک ایران با ترکمنستان افت و خیز داشته و فعلاً بسته است و به نظرمی‌رسد تا نیمه اردیبهشت ماه مسدود باشد. از سویی مرز ایران و جمهوری آذربایجان، وضعیت خوب و مسیر باز است و تردد کالا وجود دارد و حتی کالاها از این مرز به روسیه صادر می‌شود.»

■ **مرز ارمنستان باز است** او خاطرنشان کرد: «مرز مشترک ایران و ارمنستان هم با وجود افت و خیزهایی که داشته در حال حاضر اغلب مسیرهای آن باز است، تردد کالا به غیراز محصولات کشاورزی، مواد غذایی و محصولات منشأ حیوانی به‌خاطر رعایت پروتکل‌های بهداشتی به کندی صورت می‌گیرد.» ■ **کالا به روسیه صادر می‌کنیم** کمالی اردکانی تصریح کرد: «تجارت کالا با قزاقستان و روسیه هم با رعایت پروتکل‌های بهداشتی در جریان است اما با کندی دنیال می‌شود.» سرپرست معاونت توسعه بازارهای صادراتی سازمان توسعه تجارت ایران گفت: «باز شرکای اصلی تجاری کشور امکان تبادل کالا وجود دارد و ایران وضع نسبتاً مناسبی با همسایگان دارد. با بهبود شرایط روند تجارت مانند ماه‌های پیش می‌شود.»

■ **۷۵ درصد رشد تجارت با اوراسیا** او درباره تجارت با اوراسیا و اینکه این امر با چه مشکلاتی روبرو شده است، گفت: «صادرات کشور به اوراسیا در سال گذشته بیش از ۷۵ درصد رشد ارزشی داشته است که این اتفاق به‌خاطر انعقاد موافقتنامه تجارت ترجیحی با اوراسیا بود.»

کمالی اردکانی تصریح کرد: «شرایط اوراسیا خارج از شرایط کلی تجارت کشور نیست و اگر چه با کندی دنیال می‌شود اما جریان تجارت در حال حرکت است. قطعاً بعد از رفع مشکلات کرونا تمام کاهش‌ها جبران می‌شود.»

ببینیم دولت پاکستان چه تصمیمی را اتخاذ می‌کند.» ■ **صادرات ۱۰۲ میلیارد دلار کالا به پاکستان** او ادامه داد: «رایزنی‌ها برای باز شدن مرز پاکستان در حال انجام است. به هر ترتیب ایران سالانه ۱۰۲ میلیارد دلار کالا به این کشور صادر می‌کند. از این رو پاکستان به کالاهای ایرانی نیاز دارد و قاعدتاً این مرز باید باز شود.»

وضعیت ۹ مرز مشترک در تجارت کالا	
وضعیت مرز	مرزهای مشترک
باز است	مرزهای شمالی عراق
بسته است	مرزهای جنوبی عراق
باز است	افغانستان
بسته است	ترکیه
بسته است	پاکستان
بسته است	ترکمنستان
باز است	جمهوری آذربایجان
باز است	قزاقستان
بسته است	روسیه